STANDARDY OCHRONY MAŁOLETNICH
W PARAFII RZYMSKOKATOLICKIEJ
PW. NMP KRÓLOWEJ POLSKI
W USTRZYKACH DOLNYCH

USTRZYKI DOLNE
14 SIERPNIA 2024

SPIS TREŚCI

PREAMBUŁA

§ 1. STWORZENIE I ZACHOWANIE BEZPIECZNEGO ŚRODOWISKA W PARAFII

§ 2. OBOWIĄZKI, DELEGOWANIE I WERYFIKACJA KAPŁANÓW, OSÓB KONSEKROWANYCH I ŚWIECKICH PRACUJĄCYCH W PARAFII Z OSOBAMI MAŁOLETNIMI

1. Obowiązki proboszcza

2. Obowiązki osób pracujących w Parafii z osobami małoletnimi

§ 3. SPOSÓB REAGOWANIA NA PODEJRZENIA I ZARZUTY

I. Część ogólna

II. Część szczegółowa

1. Procedura postępowania w sytuacji podejrzenia krzywdzenia lub posiadania informacji o krzywdzeniu małoletniego

2. Podejmowanie dalszych działań

§ 4. ZAPEWNIENIE OPIEKI I WSPARCIA OSOBOM SKRZYWDZONYM

§ 5. SPOSÓB POSTĘPOWANIA Z OSOBAMI PODEJRZANYMI O PRZEMOC I WYKORZYSTANIE SEKSUALNE

§ 6. ZASADY CHRONIĄCE W OBSZARZE PARAFIALNYM

1. Zasady chroniące w kontakcie bezpośrednim

2. Zachowania niedozwolone

3. Zachowania dopuszczalne w naszym kręgu kulturowym

4. Zasady ochrony dotyczące udostępniania urządzeń elektronicznych z dostępem do Internetu

5. Wymogi dotyczące bezpiecznych relacji między małoletnimi

§ 7. EDUKACJA OSÓB MAŁOLETNICH W OCHRONIE ICH GRANIC

§ 8. SZKOLENIE OSÓB ZAJMUJĄCYCH SIĘ PROFILAKTYKĄ I PREWENCJĄ

§ 9. ZAPEWNIENIE JAKOŚCI I CIĄGŁOŚCI DZIAŁAŃ W ZAKRESIE PREWENCJI

OBJAŚNIENIE TERMINÓW

ZAŁĄCZNIKI

PREAMBUŁA

Niniejszy dokument stanowi realizację obowiązku prawnego, dotyczącego wprowadzenia we wszelkich instytucjach, w których przebywają osoby małoletnie, standardów ich ochrony przed krzywdzeniem [Ustawa z dnia 28 lipca 2023 roku o zmianie ustawy – Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z dnia 14 sierpnia 2023, poz. 1606)]. W opracowaniu dokumentu zostały wzięte pod uwagę wytyczne zarówno prawa państwowego, jak i kościelnego [Kodeks Prawa Kanonicznego; Normy *De gravioribus delictis*; Motu Proprio papieża Franciszka *Vos estis lux mundi*; Wytyczne Konferencji Episkopatu Polski życia z 2014 r. (znowelizowane 2017)].

Jako reprezentujący Parafię Rzymskokatolicką pw. Najświętszej Maryi Panny Królowej Polski w Ustrzykach Dolnych oraz jej wierni, przyjmujemy nie tylko ustawową, lecz także moralną odpowiedzialność za ochronę i promowanie dobra wszystkich osób małoletnich i bezbronnych oraz zobowiązujemy się dokładać wszelkich starań, aby zapewniać im bezpieczne i przyjazne środowisko, w którym będą szanowane i doceniane. Za wysoce karygodne i całkowicie niedopuszczalne uznajemy stosowanie przez kogokolwiek przemocy wobec dzieci, młodzieży oraz osób bezbronnych w jakiejkolwiek formie. Wszyscy jesteśmy zobowiązani do bezzwłocznego podejmowania działań w przypadku wiedzy lub podejrzeń, że osobie małoletniej zagraża lub dzieje się krzywda. Celem poniższych regulacji jest zapewnienie osobom małoletnim skutecznej pomocy i wsparcia na jak najwcześniejszym etapie.

§ 1.
STWORZENIE I ZACHOWANIE BEZPIECZNEGO ŚRODOWISKA W PARAFII

1. W Parafii Rzymskokatolickiej pw. Najświętszej Maryi Panny Królowej Polski w Ustrzykach Dolnych (zwanej dalej „Parafią") został opracowany i wprowadzony w życie niniejszy dokument, w którym zawarta jest polityka ochrony przebywających tam osób małoletnich i bezbronnych, zgodnie z obowiązującymi standardami wyznaczonymi przez dokumenty państwowe [Ustawa z dnia 28 lipca 2023 roku o zmianie ustawy – Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z dnia 14 sierpnia 2023, poz. 1606)] oraz według wskazań wynikających z wytycznych Kościoła Katolickiego [Kodeks Prawa Kanonicznego; Normy *De gravioribus delictis*; Motu Proprio papieża Franciszka *Vos estis lux mundi*; Wytyczne Konferencji Episkopatu Polski życia z 2014 r. (znowelizowane 2017)].

2. Standardy zawarte w niniejszym dokumencie stosuje się wyłącznie w przestrzeni liturgicznego, administracyjnego oraz duszpasterskiego funkcjonowania Parafii, bez uszczerbku dla praw i obowiązków ustanowionych w ustawodawstwie państwowym.

3. W przygotowaniu dokumentu uczestniczył reprezentujący Parafię proboszcz oraz zaangażowani w jej życie wierni świeccy.

4. W Parafii została wyznaczona tzw. osoba zaufania**,** która została odpowiednio przygotowana do przyjmowania zgłoszeń dotyczących nierespektowania niniejszych standardów.

5. Polityka ochrony małoletnich zawarta w tym dokumencie dotyczy szczegółowych zasad bezpieczeństwa i sposobów ochrony osób małoletnich i dorosłych bezbronnych, czyli:

- **a.** obowiązków, delegowania i weryfikowania kapłanów, osób konsekrowanych i świeckich pracujących w Parafii z osobami małoletnimi i bezbronnymi;
- **b.** sposobu reagowania na podejrzenia i zarzuty;
- **c.** zapewnienia opieki i wsparcia osobom skrzywdzonym;
- **d.** sposobu postępowania z osobami podejrzewanymi o przemoc i wykorzystywanie seksualne;
- **e.** zasad chroniących w obszarze parafialnym;
- **f.** edukacji osób małoletnich w ochronie ich granic;
- **g.** szkolenia osób zajmujących się profilaktyką i prewencją;
- **h.** zapewnienia jakości i ciągłości działań w zakresie prewencji.

6. Standardy ochrony obowiązujące w Parafii zostały podane do publicznej wiadomości i są dostępne do wglądu w kancelarii parafialnej, zakrystii kościoła oraz na stronie internetowej Parafii pod adresem: https://parafianmpustrzyki.pl/.

§2.
OBOWIĄZKI, DELEGOWANIE I WERYFIKACJA KAPŁANÓW, OSÓB KONSEKROWANYCH I ŚWIECKICH PRACUJĄCYCH W PARAFII Z OSOBAMI MAŁOLETNIMI

1. Obowiązki proboszcza

a. Proboszcz Parafii ma kanoniczny i cywilnoprawny obowiązek wdrażania w życie ujętych w niniejszym dokumencie standardów ochrony małoletnich.

b. O każdej osobie zaangażowanej w Parafii i mającej kontakt z małoletnimi w obszarze związanym z rozwojem duchowym, wychowaniem, edukacją, wypoczynkiem lub realizacją innych, religijnych działań Parafii, proboszcz uzyskuje dane z Rejestru Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym. Nawet w przypadku osób mających krótkotrwały kontakt z małoletnimi na terenie Parafii, uzyskanie takiej informacji jest zalecane, chociaż nie stanowi to obowiązku prawnego. W takim przypadku należy jednak najpierw uzyskać zgodę osoby objętej takim sprawdzeniem.

c. Dodatkowo, przed nawiązaniem stosunku pracy lub przed dopuszczeniem osoby do działalności związanej z działalnością Parafii opisanej powyżej, proboszcz ma obowiązek uzyskania od tej osoby informacji z Krajowego Rejestru Karnego w zakresie przestępstw określonych w rozdz. XIX k.k. (przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu) i XXV k.k. (przestępstwa przeciwko wolności seksualnej i obyczajowości) oraz w zakresie art. 189a k.k. (handel ludźmi), art. 207 k.k. (znęcanie się nad osobą najbliższą lub pozostającą w stosunku zależności) oraz przestępstw z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii.

d. Proboszcz Parafii powołuje **osobę zaufania**, do której należy przyjmowanie zgłoszeń dotyczących nierespektowania niniejszych standardów. Ma to być ciesząca się zaufaniem osoba świecka, odpowiednio przeszkolona i kompetentna, które wie, jakie działania w danej sytuacji są stosowne i konieczne. Nie może to być osoba uwikłana w lojalność środowiskową lub w konflikt interesów. Osoba zaufania nie może na własną rękę podejmować działań służących wyjaśnieniu podejrzeń i zarzutów lub weryfikacji zgłaszanych faktów. Obowiązuje ją zasada poufności. Jeżeli z jakichkolwiek powodów osoba zgłaszająca nie może lub nie chce kontaktować się z osobą zaufania, wszelkie niewłaściwe zachowania zgłasza do proboszcza lub bezpośrednio do odpowiednich organów diecezjalnych i państwowych.

e. Osobą odpowiedzialną bezpośrednio za przekazanie odpowiednim organom otrzymanej informacji o przypadku zaistnienia przemocy jest proboszcz Parafii.

f. Wszelka działalność dotycząca ochrony oraz podjętych działań musi być dokumentowana. Za bezpieczne przechowywanie dokumentacji odpowiedzialny jest proboszcz. Dokumentację prowadzi się zgodnie z zasadami ochrony danych wrażliwych. Do dokumentacji, oprócz niniejszych standardów, należą:

- dane kontaktowe do kościelnych i państwowych podmiotów kompetentnych do podejmowania stosownych czynności w przypadkach naruszenia standardów;

- dane do instytucjonalnego konta Parafii dla Rejestru Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym Ministerstwa Sprawiedliwości;
- wykaz osób dopuszczonych w Parafii do pracy z małoletnimi oraz ich teczki personalne, w których znajdują się: informacje z Rejestru Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym, informacje z KRK, oświadczenia o zapoznaniu się z niniejszymi standardami, oświadczenia o zachowaniu poufności, zaświadczenia ze szkoleń dot. prewencji i ochrony małoletnich, ewentualne oświadczenia o krajach zamieszkania;
- notatki służbowe z przeprowadzonych działań;
- załączniki niezbędne do prowadzenia dokumentacji;
- obowiązujące akty prawne, państwowe i kościelne, będące podstawą standardów.

2. Obowiązki osób pracujących w Parafii z osobami małoletnimi

a. Ścisłe przestrzeganie standardów zawartych w niniejszym dokumencie.

b. Czuwanie nad własną dojrzałością emocjonalną, psychiczną, duchową oraz praca nad ich stałym rozwojem.

c. Dbanie o dobór zweryfikowanych i odpowiednio przeszkolonych osób do pełnienia funkcji liderów, animatorów, wychowawców itd.

d. Uczestniczenie w szkoleniach z zakresu ochrony małoletnich, przygotowanych przez osoby odpowiedzialne w Archidiecezji Przemyskiej za prewencję (przynajmniej raz na dwa lata).

e. Dbanie o przestrzeganie prawa do nienaruszalności cielesnej i prywatności, a także o respektowanie szeroko pojętych zasad kultury (wobec małoletnich i między nimi).

f. Organizowanie działań duszpasterskich w miejscach bezpiecznych.

g. Utrzymywanie transparentnego kontaktu z rodzicami małoletnich.

h. Dbanie o przestrzeganie zasad prywatności, ochrony wizerunku oraz danych osobowych małoletnich, stosownie do obowiązujących przepisów kościelnych i cywilnych.

§ 3.
SPOSÓB REAGOWANIA NA PODEJRZENIA I ZARZUTY

I. Część ogólna

1. Każda informacja o niewłaściwym zachowaniu jest traktowana poważnie.

2. Jeśli jakakolwiek osoba dorosła, zaangażowana w pracę duszpasterską w Parafii, dowie się od dziecka, że doświadcza ono przemocy, ma obowiązek zawiadomić o tym prokuratora lub Policję (art. 304 k.p.k.).

3. W przypadkach przemocy fizycznej bądź seksualnej, gdy sprawcą jest osoba dorosła lub małoletnia, zgłasza się ten fakt zgodnie z prawem do organów ścigania oraz – jeżeli sprawcą jest osoba duchowna lub osoba zatrudniona w Parafii – do Delegata Metropolity Przemyskiego ds. Ochrony Małoletnich.

4. Gdy sprawa dotyczy niewłaściwego zachowania osób świeckich zatrudnionych lub zaangażowanych w Parafii, proboszcz bada sprawę, a następnie podejmuje adekwatne kroki, w zależności od tego, czego dotyczyło to zachowanie. Na czas wyjaśnienia danego zdarzenia, osobę taką zawiesza się w pełnieniu funkcji.

5. Jeśli sprawa dotyczy niewłaściwych zachowań małoletnich wobec siebie nawzajem, niezwłocznie zawiadamia się rodziców dzieci i wraz z nimi podejmuje odpowiednie działania.

6. Osoba przyjmująca zgłoszenie współpracuje ściśle z proboszczem Parafii i Delegatem Metropolity Przemyskiego ds. Ochrony Małoletnich.

7. Z każdej otrzymanej informacji sporządza się poświadczoną notatkę służbową, którą proboszcz archiwizuje w dokumentacji związanej z ochroną małoletnich.

8. W wypadku zaistnienia sytuacji niejednoznacznej (np. przypadkowe dotknięcie małoletniego w miejsce intymne, przypadkowe uderzenie małoletniego), niezwłocznie wyjaśnia się dane zdarzenie, jeśli mogłoby ono zostać zinterpretowane jako nieodpowiednie zachowanie. Fakt ten zgłasza się proboszczowi. Z wydarzenia sporządza się poświadczoną notatkę służbową, zawierającą informacje o tym, co się stało, kiedy, wobec kogo, przez kogo, dane świadków i szczegółowy przebieg zgłoszenia.

II. Część szczegółowa

1. Procedura postępowania w sytuacji podejrzenia krzywdzenia lub posiadania informacji o krzywdzeniu małoletniego

a. Informacja o wykorzystaniu seksualnym lub innym rodzaju krzywdzenia małoletniego lub o prawdopodobieństwie zajścia takiego zdarzenia może dotyczyć wydarzeń przeszłych lub bieżących. W obu przypadkach reaguje się niezwłocznie.

b. Zgłoszenie lub nabranie podejrzenia o krzywdzie może pochodzić z różnych źródeł:

- od samego krzywdzonego małoletniego;
- od innej osoby, która dowiedziała się o tym od krzywdzonego małoletniego lub z innych wiarygodnych źródeł;
- z obserwacji – gdy małoletni ujawnia symptomy wykorzystania seksualnego lub innego rodzaju przemocy, ale nie potrafi zrozumiale wyjaśnić, co się wydarzyło.

c. Każda osoba, która została poinformowana o podejrzeniu lub fakcie przemocy wobec małoletniego, odpowiada za podjęcie właściwych działań zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa.

d. Osoba, która jako pierwsza dowiaduje się o zaistnieniu potencjalnego przypadku wykorzystania seksualnego małoletniego lub innego krzywdzenia, powinna z uwagą wysłuchać osoby zgłaszającej. Nie jest ona upoważniona do wydawania decyzji i osądów, gdyż jest to zadanie odpowiednich organów i instytucji, do których sprawa zostanie skierowana.

e. Do osoby tej nie należy również rozstrzyganie, czy podejrzenia lub oskarżenia są zasadne. Jej zadaniem jest zgłoszenie informacji zgodnie z przewidzianymi procedurami. Osobie tej nie wolno zaniechać adekwatnego działania.

f. W przypadku bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia dziecka należy natychmiast poinformować odpowiednie służby (Policja, pogotowie ratunkowe). Poinformowania służb dokonuje osoba, która pierwsza powzięła informacje o zagrożeniu życia lub zdrowia dziecka.

g. Osoba, która pozyskała informacje o możliwości stosowania przemocy wobec małoletniego z tzw. innych źródeł powinna kierować się zasadą zdrowego rozsądku. Celem zgłoszenia jest bowiem przeciwdziałanie przemocy, a także ogólnie pojęte dobro małoletniego. Przedmiotem zgłoszenia nie mogą być informacje pochodzące z tzw. „złośliwych plotek".

h. Wszystkie podejrzenia i zarzuty muszą być traktowane poważnie i trzeba na nie reagować w oparciu o obowiązujące przepisy i procedury, we współpracy z właściwymi organami.

2. Podejmowanie dalszych działań

a. Po przeprowadzeniu rozmowy sporządza się notatkę z jej przebiegu. Jeśli nie utrudni to empatycznej komunikacji z rozmówcą, można rozważyć robienie notatek w trakcie rozmowy. Ważne jest, aby zadbać o zachowanie wierności przekazu osoby informującej o zdarzeniu, uwzględniając charakterystyczne wyrażenia i słownictwo, a także zachowania niewerbalne.

b. W miarę możliwości, notatkę z rozmowy przedstawia się osobie zgłaszającej, uwzględniając jej ewentualne uwagi oraz uzyskuje jej podpis, przypominając o

odpowiedzialności karnej za poświadczenie nieprawdy. Nie stosuje się tego zalecenia, gdy osobą zgłaszającą jest dziecko.

c. Jeżeli ze zgłoszenia wynika, że krzywda może się powtórzyć w najbliższym czasie, trzeba temu bezzwłocznie przeciwdziałać. Natychmiast zawiadamia się rodziców oraz wzywa Policję, po czym podejmuje kolejne czynności.

d. W trakcie rozmowy z rodzicami należy zachowywać się z dużym wyczuciem i wrażliwością, zdając sobie sprawę, że przekazuje się trudne informacje. Rodzicom prezentuje się poznane fakty oraz informuje, jakie dalsze działania prawne muszą być podjęte w danej sytuacji, a także w jaki sposób Parafia oraz inne instytucje mogą pomóc ich dziecku i udzielić wsparcia im samym. Głównym celem jest zapewnienie ochrony małoletniemu i powstrzymanie dalszego krzywdzenia. Jeśli osobą podejrzewaną o wykorzystanie dziecka jest jeden z rodziców, osoba interweniująca kontaktuje się z rodzicem niekrzywdzącym. Nie wolno ulegać prośbom o niezgłaszanie sprawy organom państwowym.

e. Jeśli drobna zwłoka nie zagraża osobie pokrzywdzonej, wszelkie czynności należy skonsultować z proboszczem lub z Delegatem Metropolity Przemyskiego ds. Ochrony Małoletnich w sytuacji, gdy sprawcą lub osobą podejrzaną jest osoba duchowna.

f. Nie wolno ujawniać szczegółów rozmowy osobom niezaangażowanym we wsparcie osoby pokrzywdzonej, a zwłaszcza osobie, która została wskazana jako sprawca przemocy.

g. Jeśli istnieje podejrzenie wykorzystania seksualnego osoby małoletniej poniżej 15. roku życia, prawo nakłada obowiązek niezwłocznego powiadomienia stosownych organów (zob. art. 240 k.k.). Zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa składa się w prokuraturze rejonowej lub na komendzie Policji w formie pisemnej albo w formie ustnej spisanej do protokołu przez funkcjonariusza Policji. Opiekun dziecka informowany jest o przysługującym mu prawie do złożenia zawiadomienia.

h. Podstawą zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa nie musi być pewność popełnienia przestępstwa. Wystarczy powziąć uzasadnione podejrzenie popełnienia przestępstwa. Takiego zgłoszenia nie musi dokonać osobiście osoba, która przyjęła zgłoszenie lub nabrała podejrzenia przez obserwację dziecka. Może to uczynić proboszcz lub osoba zaufania. Niemniej jednak każda osoba, która zdobyła wiedzę na ten temat, musi się upewnić, że takiego zgłoszenia dokonano. W przeciwnym razie powinna to zrobić osobiście.

i. Proboszcz lub inna osoba przyjmująca zgłoszenie zawiadamia organy ścigania o każdym przypadku podejrzenia popełnienia przestępstwa wykorzystania seksualnego. Jeśli krzywda nosi znamiona przestępstwa w rozumieniu prawa kościelnego, proboszcz powiadamia także Delegata Metropolity Przemyskiego ds. Ochrony Małoletnich. Osoba zgłaszająca sprawę organom państwowym i diecezjalnym powinna się

upewnić, że wdrożono odpowiednie procedury (np. prosząc – w razie potrzeby także na piśmie – o informację o podjętych w wyniku zgłoszenia czynnościach).

j. W przypadku zauważenia na ciele małoletniego objawów przemocy fizycznej, przeprowadza się rozmowę z małoletnim, delikatnie starając się dowiedzieć, co się stało. Z tej rozmowy oraz z własnych obserwacji sporządza się notatkę służbową, a następnie podejmuje dalsze czynności ujęte w niniejszych standardach. Gdy sytuacja zagraża zdrowiu lub życiu małoletniego, niezwłocznie informuje się Policję.

k. W przypadku stwierdzenia zaniedbań zdrowotnych i higienicznych, należy skontaktować się z rodzicami małoletniego. Jeśli rodzice nie są zainteresowani współpracą na rzecz poprawy sytuacji swojego dziecka, sporządza się notatkę służbową z opisem stanu małoletniego i podjętych działań, a następnie podejmuje dalsze czynności ujęte w niniejszych standardach.

l. Proboszcz przekazuje niezaangażowanym w sprawę osobom jedynie te informacje, które są niezbędne dla zabezpieczenia dobra osoby skrzywdzonej oraz ustalenia faktów potrzebnych do przekazania sprawy odpowiednim organom.

m. Jeśli osobą podejrzewaną jest osoba zatrudniona lub zaangażowana w Parafii, proboszcz zawiesza ją w pełnieniu obowiązków i podejmuje postępowanie wyjaśniające.

n. Jeżeli podejrzenie dotyczy proboszcza, nie informuje się go o otrzymanym zgłoszeniu i niezwłocznie powiadamia się Delegata Metropolity Przemyskiego ds. Ochrony Małoletnich oraz – w przypadku podejrzenia popełnienia czynu zabronionego – Policję lub prokuraturę.

o. O podejrzeniu rówieśniczego wykorzystania seksualnego powiadamia się Policję lub prokuraturę. Należy zastosować właściwe środki, aby nie dopuścić do dalszego krzywdzenia. Istotne jest nawiązanie i utrzymywanie stałej komunikacji z rodzicami zarówno osoby pokrzywdzonej, jak i sprawcy. Ze względu na powagę sytuacji, szczególną rolę odegrać może współpraca z psychologiem lub pedagogiem, poproszonym o towarzyszenie w tej sprawie. Parafia współpracuje z organami ścigania i ewentualnie z odpowiednim sądem, jeśli został popełniony czyn zabroniony według prawa państwowego.

p. Jeśli oskarżenia o przemoc wobec małoletniego, po przeprowadzeniu postępowania wyjaśniającego, okażą się bezpodstawne i wobec posądzonej osoby nie toczy się postępowanie karne w tej sprawie, zostanie ona niezwłocznie przywrócona do pełnienia dotychczasowych obowiązków. W takim przypadku przedsięwzięte zostaną przez proboszcza wszelkie środki, aby bezpodstawne zarzuty nie odbiły się negatywnie na sytuacji osoby posądzonej.

§ 4.
ZAPEWNIENIE OPIEKI I WSPARCIA OSOBOM SKRZYWDZONYM

1. Każda osoba, która mówi o krzywdzie, jakiej doświadcza, musi zostać przyjęta z szacunkiem i uważnie wysłuchana.

2. Osoba skrzywdzona otrzymuje informacje o możliwych formach pomocy.

3. W sytuacji, gdy osoba wskazana jako sprawca jest kapłanem lub inną osobą zaangażowaną w Parafii, jak najszybciej zapewnia się bezpieczeństwo osobie skrzywdzonej (szczególnie przez niedopuszczanie do niej osoby wskazanej lub podejrzanej o krzywdę). W miarę możliwości, udziela się osobie pokrzywdzonej pomocy, jakiej potrzebuje lub ją organizuje. Osoby poszkodowane nie są obarczane kosztami udzielanej im pomocy.

4. Troska duszpasterska wobec osoby skrzywdzonej i jej bliskich polega przede wszystkim na życzliwym wysłuchaniu i pomocy w odbudowaniu jej więzi z Bogiem i zaufania do Kościoła. Organizowana jest w porozumieniu z Delegatem Metropolity Przemyskiego ds. Ochrony Małoletnich. Pomoc taką otrzymuje również rodzina osoby skrzywdzonej.

5. Jeśli osoba skrzywdzona należała do jakiejś grupy parafialnej, również inni uczestnicy tej grupy otrzymują pomoc duszpasterską i – ewentualnie – psychologiczną.

6. Jeśli zachodzi taka potrzeba, parafianie są we właściwy sposób informowani o tym, co się wydarzyło oraz otrzymują stosowną pomoc. Należy przy tym zachować zasadę ochrony dobrego imienia osoby skrzywdzonej oraz domniemanego sprawcy.

7. Jeśli zgłoszenie dotyczy przestępstwa określonego w prawie karnym i/lub kanonicznym, osoba przyjmująca zgłoszenie postępuje zgodnie z przepisami prawa oraz procedurami zawartymi w wytycznych kościelnych.

8. Wszelkie działania i uzyskane informacje objęte są zasadą poufności, przy czym osoby skrzywdzonej nie wolno zobowiązywać do zachowania tajemnicy.

§ 5.
SPOSÓB POSTĘPOWANIA Z OSOBAMI PODEJRZANYMI O PRZEMOC I WYKORZYSTANIE SEKSUALNE

1. Jeżeli osobą wskazaną jako osoba podejrzewana lub sprawca jest małoletni, współpracuje się z jego rodzicami lub opiekunami prawnymi w takim zakresie, w jakim jest to możliwe i potrzebne. Zarówno podejrzewanego małoletniego, jak i jego rodziców (opiekunów prawnych) otacza się opieką duszpasterską.

2. Jeżeli osobą podejrzewaną lub sprawcą jest kapłan lub osoba konsekrowana, należy zastosować się do wskazań uzyskanych od biskupa diecezjalnego lub przełożonych zakonnych. Wobec takiej osoby powzięte zostają kroki przewidziane przez prawo kanoniczne oraz procedury kościelne.

3. Jeżeli osobą podejrzewaną lub sprawcą jest świecki pracownik lub osoba zaangażowana w Parafii, zawiesza się taką osobę w pełnieniu funkcji na czas wyjaśnienia sprawy lub do czasu decyzji prokuratury oraz obejmuje się ją opieką duszpasterską.

4. Do Parafii mogą należeć osoby, które zostały sądownie oskarżone o różne przestępstwa bądź mają wyrok w zawieszeniu lub też wróciły do środowiska po odbytym wyroku. Nie mogą one pracować z osobami małoletnimi, natomiast są objęte pomocą duszpasterską.

5. W procesie wyjaśniania sprawy oraz w podawaniu informacji należy również zadbać o zachowanie ochrony dobrego imienia domniemanego sprawcy.

6. W przypadku zaistnienia fałszywego oskarżenia, jeśli zarzuty nie zostaną potwierdzone, a oskarżenie znane było osobom postronnym, przekazuje się im informację o niewinności oskarżonego w formie komunikatu.

§ 6.
ZASADY CHRONIĄCE W OBSZARZE PARAFIALNYM

1. Zasady chroniące w kontakcie bezpośrednim:

a. Wszystkie spotkania z małoletnimi na terenie Parafii powinny być organizowane w miejscach oficjalnych, ogólnie dostępnych i do tego przygotowanych.

b. Nie wolno przebywać z małoletnim sam na sam w warunkach odizolowanych. Jeżeli dobro małoletniego wymaga indywidualnego spotkania, nie może się ono odbywać w sekrecie, bez wiedzy i zgody rodziców lub w warunkach odizolowanych. Osoba przeprowadzająca spotkanie powinna zatroszczyć się o jego transparentność (np. przeszklone lub uchylone drzwi pomieszczenia, obecność innych osób w bezpośrednim pobliżu, powiadomienie innych osób o spotkaniu itp.). Indywidualnych spotkań z małoletnimi nie wolno niepotrzebnie mnożyć ani przedłużać. Spotkania takie nie mogą odbywać się w późnych godzinach wieczornych.

c. Małoletni nie mogą przebywać w parafialnych pomieszczeniach mieszkalnych bez opieki rodzica lub opiekuna prawnego. Nie powinni też towarzyszyć duszpasterzom w miejscach lub w sprawach niezwiązanych ze sprawowaniem posługi lub formacją.

d. Małoletni powinni zawsze pozostawać pod opieką osoby dorosłej. Podczas pełnienia funkcji wychowawczych, opiekunowie nie mogą pozostawać pod wpływem alkoholu lub substancji psychoaktywnych oraz przyjmować ich w obecności małoletnich.

e. Małoletni przebywający na terenie Parafii nie mogą przebywać pod wyłączną opieką innego małoletniego.

f. Zakazuje się przewożenia małoletnich prywatnymi samochodami, zwłaszcza w pojedynkę, bez wiedzy i wyraźnej zgody rodziców lub opiekunów prawnych.

g. Spowiedź oraz inne spotkania związane z towarzyszeniem duchowym, odbywają się w miejscach do tego wyznaczonych (konfesjonał lub miejsce osobne, ale widoczne). Jeśli nie można zachować tej zasady, spowiednik i penitent mają pozostawać dostępni (drzwi pomieszczenia nie mogą być zamknięte na klucz) lub widoczni dla innych osób (np. przeszklenia w drzwiach, uchylone drzwi). Niedopuszczalne jest spowiadanie lub kierownictwo duchowe małoletnich w pomieszczeniach prywatnych.

h. W obecności małoletnich nie wolno wypowiadać treści i żartów o podtekście seksualnym. Zabronione jest prezentowanie małoletnim treści obscenicznych, erotycznych, pornograficznych lub mających podtekst seksualny, zawierających sceny brutalnej przemocy, bądź nieodpowiednich do wieku i wrażliwości odbiorców, w jakikolwiek sposób i za pomocą jakiegokolwiek urządzenia.

i. Niedopuszczalne są wszelkiego rodzaju nadużycia duchowe (w obszarze spowiedzi, poradnictwa itp.).

j. Każdy przypadek przemocy fizycznej, psychicznej lub seksualnej wymaga natychmiastowej reakcji ze strony opiekunów.

k. Nie wolno dotykać osób małoletnich wbrew ich woli lub w sposób nieadekwatny do relacji duszpasterskich bądź wychowawczych.

2. **Zachowania niedozwolone:**

   a. wszelkie niechciane formy okazywania czułości;
   b. dotykanie miejsc intymnych i ich okolic;
   c. pocałunki;
   d. mocne i zamykające uściski, uniemożliwiające przerwanie kontaktu;
   e. klepanie po pośladkach, udach i kolanach;
   f. łaskotanie lub mocowanie się w dużej bliskości cielesnej;
   g. masaże;
   h. sadzanie na kolanach;
   i. kładzenie się lub spanie obok;
   j. ocieranie się;
   k. seksualizacja i niestosowne komentarze;
   l. stosowanie jakiejkolwiek przemocy fizycznej lub psychicznej takiej jak: poniżanie, upokarzanie, ośmieszanie, manipulowanie, dokuczanie, szykanowanie, znęcanie się itp., zarówno w bezpośrednich kontaktach, jak i za pośrednictwem urządzeń elektronicznych, mediów społecznościowych, itp.;
   m. robienie zdjęć lub filmowanie małoletnich bez zgody ich rodziców lub opiekunów prawnych;
   n. upublicznianie zdjęć i filmów z udziałem małoletnich, bez zgody ich rodziców lub opiekunów prawnych, za wyjątkiem zdjęć dużych grup w miejscach publicznych, w związku z informowaniem o wydarzeniach;
   o. częstowanie małoletnich tytoniem, alkoholem, narkotykami i innymi substancjami psychoaktywnymi.

3. **Zachowania dopuszczalne w naszym kręgu kulturowym:**

   a. uścisk dłoni lub delikatne objęcie, przytulenie, pocałunek w policzek (np. podczas składania życzeń);
   b. delikatne poklepanie po ramionach lub plecach jako wyraz akceptacji, wsparcia lub pocieszenia;
   c. dotyk ramion, rąk czy barku jako wyraz bliskości;
   d. trzymanie się za ręce np. w czasie zabawy lub dla uspokojenia wzburzenia emocjonalnego;
   e. trzymanie za ręce dzieci w czasie spaceru;
   f. siadanie w pobliżu małych dzieci;
   g. podnoszenie, trzymanie na rękach lub branie na kolana małych dzieci za zgodą ich rodziców i w ich obecności.

UWAGA! Jeżeli którekolwiek z wymienionych powyżej zachowań dopuszczalnych zostanie uznane przez daną osobę lub jej opiekuna za niechciane, należy je natychmiast przerwać i od tej pory uznawać za niedozwolone wobec tej osoby.

4. Zasady ochrony dotyczące udostępniania urządzeń elektronicznych z dostępem do Internetu

Parafia Rzymskokatolicka pw. Najświętszej Maryi Panny Królowej Polski w Ustrzykach Dolnych nie zapewnia małoletnim dostępu do urządzeń elektronicznych z dostępem do Internetu. Jeżeli wystąpi uzasadniona potrzeba udzielenia małoletnim takiego dostępu, odbywać się to będzie każdorazowo pod nadzorem i kontrolą rodziców małoletniego lub innej osoby dorosłej.

5. Wymogi dotyczące bezpiecznych relacji między małoletnimi

a. W relacjach pomiędzy małoletnimi przebywającymi na terenie Parafii niedozwolone jest stosowanie przemocy w jakiejkolwiek formie, a w szczególności:

- przemocy fizycznej pod postacią popychania, bicia, kopania, plucia, zadawania ran, zabierania rzeczy lub pieniędzy przy użyciu siły lub groźby, zamykania oraz niszczenia własności;
- groźby użycia przemocy;
- zawstydzania, upokarzania, znęcania, obrażania, zastraszania i wymuszania;
- używania wulgarnego lub obraźliwego języka oraz gestów;
- dotykania miejsc intymnych innego małoletniego;
- wszelkich niechcianych form bliskości fizycznej;
- przemocy cyfrowej tj. przemocy z użyciem Internetu, telefonów komórkowych i komputerów, w szczególności nękania, straszenia, szantażowania, publikowania lub rozsyłania ośmieszających, kompromitujących informacji, zdjęć i filmów, a także podszywania się pod kogoś.

b. Małoletni są zobowiązani szanować prawo innych do prywatności. Zakazane jest utrwalanie wizerunku innych małoletnich (filmowanie, fotografowanie, nagrywanie głosu) bez ich zgody, szczególnie w sytuacjach mogących ich zawstydzić lub obrazić.

§ 8.
EDUKACJA OSÓB MAŁOLETNICH W OCHRONIE ICH GRANIC

W Parafii Rzymskokatolickiej pw. Najświętszej Maryi Panny Królowej Polski w Ustrzykach Dolnych podejmowane są działania edukacyjne, prowadzone przez osoby odpowiednio przygotowane, które zapewniają małoletnim wiedzę dotyczącą reagowania, zachowań asertywnych oraz informowania odpowiednich osób dorosłych w sytuacjach, w których są świadkami lub sami doświadczają jakiejkolwiek krzywdy (fizycznej, seksualnej, słownej, emocjonalnej itd.). Za weryfikację i dobór osób prowadzących takie działania edukacyjne odpowiedzialny jest proboszcz.

§ 9.
SZKOLENIE OSÓB ZAJMUJĄCYCH SIĘ PROFILAKTYKĄ I PREWENCJĄ

1. Każdy przełożony w Kościele, a także osoba uczestnicząca w misji Kościoła przez zaangażowanie duszpasterskie lub pracę z osobami małoletnimi i bezbronnymi, musi posiadać potrzebną wiedzę na temat ich ochrony.

2. Wszyscy pracownicy i osoby zaangażowane w Parafii otrzymują potrzebną im wiedzę o standardach przyjętych i obowiązujących w Parafii oraz o procedurach związanych ze zgłaszaniem działań niewłaściwych. Szkolenie w tym zakresie prowadzi proboszcz lub kompetentna osoba przez niego delegowana.

3. Pracownicy i osoby pełniące funkcje wychowawcze lub formacyjne dodatkowo otrzymują potrzebną im wiedzę dotyczącą:

- rodzajów przemocy, w tym przemocy rówieśniczej;
- rozpoznawania oznak przemocy, w tym wykorzystania seksualnego;
- strategii działania sprawców przemocy, w tym przemocy seksualnej;
- rozmowy z osobą małoletnią i bezbronną na temat krzywdy;
- zagrożeń i ochrony przed szkodliwymi treściami w Internecie;
- innych zaleceń obowiązujących w Parafii.

4. Każda osoba pracująca w Parafii z osobami małoletnimi i bezbronnymi przynajmniej raz na dwa lata uczestniczy w jednodniowym szkoleniu z zakresu prewencji. Zaświadczenie o udziale w takim szkoleniu dostarcza proboszczowi. Szkolenia prowadzą odpowiednio przygotowane i kompetentne osoby, zatwierdzone przez stosowne instytucje kościelne i państwowe, jak również delegowane przez Archidiecezję Przemyską do pełnienia takich zadań.

5. Osoby odpowiedzialne za prewencję w Parafii powinny mieć także wiedzę na temat:

- budowania wymaganego systemu prewencji;
- podstawowych procedur prawnych kanonicznych i cywilnych;
- czynników ryzyka i czynników ochronnych;
- funkcjonowania w środowisku lokalnym placówek pomocowych.

6. Proboszcz odpowiedzialny jest za gromadzenie i przechowywanie zaświadczeń ze szkoleń oraz innych dokumentów świadczących o odpowiednim przygotowaniu osób pracujących w Parafii z osobami małoletnimi i bezbronnymi.

§ 10.
ZAPEWNIENIE JAKOŚCI I CIĄGŁOŚCI DZIAŁAŃ W ZAKRESIE PREWENCJI

1. Dokument zawierający standardy ochrony dzieci i osób bezbronnych w Parafii Rzymskokatolickiej pw. Najświętszej Maryi Panny Królowej Polski w Ustrzykach Dolnych ewaluowany jest stosownie do zaistniałych wymagań i potrzeb, nie rzadziej niż raz na dwa lata.

2. Ewaluacja dokumentu dokonywana jest przez proboszcza, a następnie konsultowana z osobami zaangażowanymi w duszpasterstwo parafialne. Wnioski z przeprowadzonej oceny i konsultacji dokumentuje się pisemnie, a następnie dokonuje aktualizacji dokumentu, jeżeli z oceny wynika, że jest ona konieczna.

3. Aktualizacje dokumentu należy konsultować z Delegatem Metropolity Przemyskiego ds. Ochrony Małoletnich.

OBJAŚNIENIE TERMINÓW

Dziecko – osoba poniżej 18. roku życia.

Małoletni – w rozumieniu polskiego prawa cywilnego osoba, która nie ukończyła 18 lat lub nie zawarła małżeństwa.

Opiekun – osoba sprawująca pieczę nad małoletnim, uprawniona do reprezentacji dziecka oraz posiadająca władzę prawną do dbania o interesy osobiste i majątkowe innej osoby (rodzic, rodzic zastępczy lub osoba uprawniona przez rodzica).

Zgoda opiekuna – zgoda rodziców albo zgoda opiekuna, rodzica zastępczego lub opiekuna tymczasowego.

Osoba dorosła bezbronna zgodnie z Art. 1 ust. 2 b) Vos Estis Lux Mundi – każda osoba znajdująca się w stanie niepełnosprawności, upośledzeniu fizycznym lub psychicznym albo pozbawiona wolności osobistej, która w rzeczywistości, nawet sporadycznie, ogranicza ich zdolność zrozumienia, chęci lub przeciwstawienia się przestępstwu w inny sposób.

Przemoc duchowa – odwoływanie się do przekonań religijnych i wiary osoby w celu wyrządzenia jej szkody. Może mieć negatywny wpływ na duchowość osoby poszkodowanej, zwłaszcza, gdy dopuszcza się jej osoba posiadająca duchowy autorytet.

Przemoc domowa – jednorazowe lub powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób, w szczególności narażające na niebezpieczeństwo utraty życia lub zdrowia, naruszające godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą (art. 2 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie).

Przemoc emocjonalna – powszechna forma przemocy mająca miejsce w bliskich związkach. Przemoc emocjonalna jest definiowana jako molestowanie, które ma miejsce, gdy dana osoba jest poddawana zachowaniom lub działaniom mającym na celu jej kontrolowanie, z zamiarem wyrządzenia jej krzywdy emocjonalnej lub strachu, poprzez manipulację, izolację lub zastraszanie.

Przemoc wobec dzieci – wszelkie formy złego traktowania fizycznego i/lub emocjonalnego, wykorzystywania seksualnego, zaniedbania lub niedbałego traktowania, wyzysku komercyjnego lub innego, skutkujące rzeczywistą lub potencjalną szkodą dla zdrowia, przetrwania, rozwoju lub godności dziecka w kontekście relacji odpowiedzialności, zaufania lub siły. Dzieli się powszechnie na pięć podtypów: przemoc fizyczna, znęcanie się emocjonalne/psychiczne, zaniedbanie, narażenie na przemoc w rodzinie, wykorzystywanie seksualne. W kontekście Kościoła katolickiego ważne jest także uznanie przemocy duchowej za dodatkowy podtyp przemocy.

- **Przemoc fizyczna** to przemoc, w wyniku której dziecko doznaje fizycznej krzywdy lub jest nią potencjalnie zagrożone. Krzywda ta następuje w wyniku działania bądź zaniechania działania ze strony rodzica lub innej osoby odpowiedzialnej za dziecko, lub której dziecko ufa, bądź która ma nad nim władzę. Przemoc fizyczna wobec dziecka może być czynnością powtarzalną lub jednorazową.
- **Przemoc psychiczna i emocjonalna** to przewlekła, niefizyczna, szkodliwa interakcja wobec dziecka, obejmująca zarówno działania, jak i zaniechania. Zaliczamy do niej

m.in.: niedostępność emocjonalną, zaniedbywanie emocjonalne, relację z dzieckiem opartą na wrogości, obwinianiu, oczernianiu, odrzucaniu, nieodpowiednie rozwojowo lub niekonsekwentne interakcje z dzieckiem, niedostrzeganie lub nieuznawanie indywidualności dziecka i jego granic psychicznych.

- **Zaniedbywanie dziecka** to chroniczne lub incydentalne niezaspokajanie jego podstawowych potrzeb fizycznych i psychicznych i/lub nierespektowanie jego podstawowych praw, powodujące zaburzenia jego zdrowia i/lub trudności w rozwoju. Do zaniedbywania dochodzi w relacji dziecka z osobą, która jest zobowiązana do opieki, wychowania, troski i ochrony dziecka.
- **Narażenie na przemoc w rodzinie** – forma psychicznego znęcania się nad dzieckiem, w której dziecko jest obecne – słyszy lub widzi – gdy inny członek rodziny doświadcza przemocy fizycznej, psychicznej lub seksualnej albo widzi szkody wyrządzone osobom lub mieniu w wyniku agresywnego zachowania członka rodziny.
- **Wykorzystywanie seksualne dziecka** – wykorzystanie seksualne dziecka to włączanie dziecka w aktywność seksualną, której nie jest ono w stanie w pełni zrozumieć i udzielić na nią świadomej zgody i/lub na którą nie jest dojrzałe rozwojowo i nie może zgodzić się w ważny prawnie sposób i/lub która jest niezgodna z normami prawnymi lub obyczajowymi danego społeczeństwa. Z wykorzystaniem seksualnym mamy do czynienia, gdy taka aktywność wystąpi między dzieckiem a dorosłym lub dzieckiem a innym dzieckiem, jeśli te osoby ze względu na wiek bądź stopień rozwoju pozostają w relacji opieki, zależności, władzy. Celem takiej aktywności jest zaspokojenie potrzeb innej osoby. Obejmuje zachowania z kontaktem fizycznym (w tym penetracyjne) oraz bez kontaktu fizycznego, może wtedy przybrać formę seksualizacji, robienia zdjęć lub filmów wideo przedstawiających dzieci o charakterze jednoznacznie seksualnym, zmuszania dzieci do oglądania czynności seksualnych lub wzięcia w nich udziału oraz zmuszania lub zmuszania dzieci do uprawiania seksu lub angażowania się w czynności seksualne z innymi dziećmi lub dorosłymi. Obejmuje również wyzyskiwanie seksualne dzieci, czyli czerpanie zysku np. z pornografii lub prostytucji dziecięcej.
- **Grooming** (wobec dziecka) – zachowania, których celem jest przygotowanie dziecka do wykorzystywania seksualnego. Obejmuje nawiązanie szczególnej relacji z dzieckiem, często również warunkowanie rodziców i innych dorosłych oraz osłabienie ich czujności, aby myśleli, że relacja z dzieckiem jest normalna i pozytywna.
- **Przemoc rówieśnicza** (agresja rówieśnicza, znęcanie) – występuje, gdy dziecko doświadcza różnych form przemocy ze strony rówieśników, bezpośrednio lub z użyciem technologii komunikacyjnych. Ma miejsce wtedy, gdy działanie ma na celu wyrządzenie komuś przykrości lub krzywdy (intencjonalność), ma charakter systematyczny (powtarzalność), a ofiara jest słabsza od sprawcy bądź grupy sprawców. Obejmuje przemoc werbalną (np. przezywanie, dogadywanie, ośmieszanie), relacyjną (np. wykluczenie z grupy, ignorowanie, nastawianie innych przeciwko osobie), fizyczną (np. pobicie, kopanie, popychanie, szarpanie), materialną (np. kradzież, niszczenie przedmiotów) oraz elektroniczną (złośliwy SMS lub e-mail, wpis w serwisie społecznościowym, umieszczanie w Internecie zdjęć lub filmów ośmieszających ofiarę.

Seksualizacja – proces, w wyniku którego wartościowanie drugiej osoby oraz siebie samego/siebie samej dokonywane jest przez pryzmat atrakcyjności seksualnej, uprzedmiotowienie osoby pod względem seksualnym lub narzucanie seksualności w niewłaściwy sposób.

Przestępstwo kanoniczne wykorzystywania seksualnego – kanoniczne przestępstwa wykorzystywania seksualnego, popełniane przez duchownych lub osoby konsekrowane, którymi są: zmuszanie kogoś, za pomocą przemocy, groźby lub nadużycia władzy, do wykonywania lub poddawania się czynnościom seksualnym; wykonywanie czynności seksualnych z osobą nieletnią lub bezbronną; produkcję, wystawianie, posiadanie lub dystrybucję, w tym drogą elektroniczną, pornografii dziecięcej, a także werbowanie lub nakłanianie osoby małoletniej lub osoby bezbronnej do udziału w tworzeniu pornografii popełnione przez duchownych lub osoby zakonne, o których mowa w artykule 1 §1 a) *Vos Estis Lux Mundi*.

Przestępstwa przeciwko wolności seksualnej i obyczajności (art. 197-205 k.k.):
- Zgwałcenie (art. 197)
- Wykorzystanie seksualne osoby bezradnej lub niepoczytalnej (art. 198)
- Seksualne wykorzystanie zależności (art. 199)
- Seksualne wykorzystanie małoletniego (art. 200)
- Uwodzenie małoletniego poniżej lat 15 z wykorzystaniem systemu teleinformatycznego lub sieci telekomunikacyjnej (art. 200a)
- Propagowanie pedofilii (art. 200b)
- Kazirodztwo (art. 201)
- Pornografia (art. 202)
- Zmuszanie do prostytucji (art. 203)
- Czerpanie zysku z cudzego nierządu (art. 204)

Rejestr Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym – rejestr obywateli polskich, którzy dopuścili się przestępstwa z pobudek seksualnych. Składa się z Rejestru publicznego, Rejestru Państwowej Komisji i Rejestru z dostępem ograniczonym (rps.ms.gov.pl).

Osoba pokrzywdzona – osoba fizyczna lub prawna, której dobro prawne zostało bezpośrednio naruszone lub zagrożone przez przestępstwo (art. 49 § 1 k.p.k.).

Osoby pokrzywdzone przemocą w rodzinie – osoby najbliższe, inne osoby pozostające w stałym lub przemijającym stosunku zależności od osoby stosującej przemoc (art. 115§11 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

Zawiadamiający – każda osoba składająca zawiadomienie, które może zawierać zarzut, podejrzenie, obawę lub zgłoszenie naruszenia prawa.

Podejrzany – osoba, co do której wydano postanowienie o przedstawieniu zarzutów albo której bez wydania takiego postanowienia postawiono zarzut w związku z przystąpieniem do przesłuchania w charakterze podejrzanego.

Osoba podejrzewana – osoba, którą podejrzewa się o popełnienie danego przestępstwa, ale nie przedstawiono jej jeszcze zarzutów.

Oskarżony – osoba, przeciwko której wniesiono oskarżenie do sądu, a także osoba, co do której prokurator złożył wniosek wskazany w art. 335 § 1 lub wniosek o warunkowe umorzenie postępowania.

Przestępca seksualny – osoba, która przyznała się do wykorzystania seksualnego lub której odpowiedzialność za wykorzystanie została orzeczona przez właściwy sąd i/lub procedurę kościelną.